

‘Je kunt maar één keer doodgaan’

De dokters van het VUmc gaat over dilemma's en grenzen in de geneeskunde. Een van die dokters is prof. dr. Girbes: 'We zijn Onze Lieve Heer niet.'

TEKST: BEA KASTROP

Artsen kunnen steeds meer. Bijvoorbeeld mensen in leven houden tot besloten wordt de kraantjes dicht te draaien. Wie neemt zo'n besluit? Wanneer? En hoe? In de vierdelige EO-serie *De dokters van het VUmc* worden ernstig zieke patiënten en hun artsen gevolgd in het VU Medisch Centrum, het ziekenhuis van de Vrije Universiteit in Amsterdam. Het is een wereld waarin medische dilemma's en menselijke emoties om voorrang strijden. In aflevering 1 zien we het gevecht van baby Sophie, haar ouders en de artsen. Sophie heeft leukemie, die na elke chemokuur telkens terugkomt. Hoe lang ga je door? We zien ook Joop van der Kloet, 80, niet erg gezond en nu ook nog veroordeeld tot een belastende nierdialyse. Van der Kloet heeft er vrede mee om binnen afzienbare tijd te sterven en ziet af van behandeling. De 84-jarige mevrouw Van Wijngaarden knokt juist om te overleven. Zij ligt op de intensive care en is er slecht aan toe. Ondanks langdurige intensieve behandeling blijkt herstel uiteindelijk niet mogelijk. We volgen haar traject met de beslissingen die het handelend en verplegend team onderweg moet nemen.

Prof. dr. Armand Girbes is de behandelend arts van mevrouw Van Wijngaar-

den en hoofd van de *intensive care* in het VUmc. 'Tijd' is een belangrijk gegeven in dit verhaal van deze dokter die het woord 'uitbehandeld' het liefst uit het taalgebruik zou willen schrappen. Girbes: "Een behandeling is altijd ergens op gericht. Dat kan zijn: iemand beter maken, maar dat kan ook zijn: pijn en angst bestrijden en ervoor zorgen dat iemand op een zo prettig en menswaardig mogelijke manier doodgaat. Pas als iemand dood is, ben je uitbehandeld."

SLECHTE VOORSPELLERS

Dat tijdens de behandeling de nagestreefde doelen soms moeten worden bijgesteld, zien we bij mevrouw Van Wijngaarden. Girbes: "Ik wist dat de kans dat ze zou overleven niet erg groot was. Ze had slechte longen en weinig reserves. Maar die vrouw wilde zelf zo heel graag. Ik zeg altijd: we zijn Onze Lieve Heer niet. Ik zeg niet: u bent oud, het is mooi geweest. Ik wist ook niet zeker dat die mevrouw het niet zou gaan halen. Er is alle reden voor dokters om heel bescheiden te zijn in zulke voorspellingen. Er zijn wetenschappelijke studies genoeg die laten zien dat wij dokters niet zo heel goed zijn in het voorspellen. Er is er maar één die het altijd precies weet. Dat is de tijd. Dat betekent dus dat je die er ook voor moet nemen. We hebben allemaal heel erg ons best gedaan

‘Denk je dat iemand zegt: Nou, een kans van een op twintig... dat is een beetje weinig, doe maar niet’

‘In onze rijke wereld is er gelukkig maar eentje die er écht over gaat en dat is de patiënt zelf’

om mevrouw Van Wijngaarden te laten overleven. Er waren momenten dat we dachten dat het zou lukken. Tot het alleen nog maar slechter ging. Dan wordt het tijd om de bakens te verzetten. In zo'n situatie komen we met het hele team bij elkaar, leggen we alle informatie nog eens op tafel en bevragen elkaar daar kritisch over. Ik wil dat dergelijke beslissingen door het hele team gedragen worden. Je kunt maar één keer doodgaan. En als je het niet zeker weet, dan neem je meer tijd. Weet je het wél zeker, dan ga je over tot een ander soort behandeling. Zoals bij mevrouw Van Wijngaarden: niet meer reanimeren als er weer iets ernstigs overheen komt, maar ervoor zorgen dat iemand op een fatsoenlijke en menswaardige manier kan overlijden. Daar heb ik geen ethicus bij nodig, want dit zijn besluiten die alleen op grond van medische expertise genomen kunnen worden."

ALLES OF NIETS

Tijd kan in veel gevallen zekerheid geven. Maar hoe zit het met de dilemma's wanneer die zekerheid er nog niet

is? Moet je bij een minieme kans op genezing toch loodzware behandelingen uit de kast trekken? Girbes: "Mensen snappen in dit verband niks van kansberekening. Dit gaat namelijk over álles. Want zonder leven is er niets. Als je dan zegt: onderzoek van een grote groep wijst uit dat er vijf procent kans is dat u overleeft. Denk je dan dat iemand zegt: 'Nou, één op twintig... dat is een beetje weinig, doe het dan maar niet'. Alles staat namelijk op het spel! En als genezen niet lukt, moet je achteraf ook niet zeggen dat het allemaal voor niks was. Nee, het was nodig om er achter te komen of er nog mogelijkheden waren. In onze rijke wereld is er gelukkig maar eentje die er écht over gaat en dat is de patiënt zelf. Die bepaalt, binnen haalbare grenzen, wat voor hem of haar de moeite waard is. Ik heb jonge mensen gezien die moegestreden waren na een lang ziekbed en zeiden: ik ben er klaar mee. Maar ook mensen met verschrikkelijke handicaps die het leven echt de moeite waard vinden. Ik heb mensen gehad die zeiden: als dit of dat gebeurt, wil ik dood. En ik heb meegemaakt dat het ze overkwam en ze wilden niet dood. Het is heel gevaarlijk om voor iemand anders te bepalen welk leven voor hem of haar de moeite waard is."

[DE DOKTERS VAN HET VUMC | NEDERLAND 1 | EO | VRIJDAG | 19.25]